

Bölüm 9

Çevrim İçi Şiddet ve Zorbalık

Dr. Oğuzhan Kılınçel

Şiddet Toplum'dan Medya'ya Doğru Mu, Medya'dan Topluma Doğru Mu?

Sosyal Medya, internet, video oyunları, televizyon, radyo gibi görsel ve işitsel yönü güçlü medya araçlarının toplumun davranışları üzerine etkisi olduğu bilinmektedir. Bu aynı zamanda şiddet ve saldırganlık için de geçerlidir. Peki şiddet toplumdan medyaya mı, medyadan topluma doğru mu yayılmaktadır? Bununla ilgili birbiriyle çelişen görüşler bulunmaktadır. Bu alanda en temel bilgiler Bandura'nın toplumsal öğrenme kuramına dayanmaktadır (1,2,3). Bandura, bu doğrultuda yapmış olduğu "Bobo Bebek Deneyi" nde şişme bir palyaço bebeği kullanmıştır. Şişme bebek dibine kadar kum doldurulmuş, yerine sabitlenmiş ve devrilemez bir hale getirilmiştir. Deneyin başında anaokuluna giden kız ve erkek öğrencilere yetişkin palyaçoya aniden saldırıp ve yumrukladılan bir film izlettirilmiştir. Daha sonra çocuklar yetişkin gözetimi olmadan Bobo ile oynamışlardır. Kontrol grubundakiler filmi izlemedikleri için Bobo ile saldırmadan şiddetten yoksun şekilde oynamış oysa deney grubunda yer alan öğrenciler yetişkinlerin yaptıklarını aynı şekilde tekrarlamış ve Bobo'ya şiddet uygulamışlardır (1,2,3). Bu deneyden yola çıkılarak

Peki hangi durumlar bilişim suçuna giriyor? Hangi durumlarda kişiler yasal işleme başvurmalıdır?

Rahatsız etme	Sürekli bir şekilde istenmeyen kaba mesajlar gönderme
Kandırma	Kişi ile sırları ya da utandırıcı bilgileri hakkında konuşmak ve daha sonra bunların internette ifşa edilmesi
Dolandırıcılık	Hileli davranışlarla kişiyi aldatıp, onu zarar uğratma
Şiddet	Saldırgan ve küfürlü bir üslupla elektronik mesajlar gönderme
Dışa vurma	Başkasının utandırıcı bilgilerini veya sırlarını rızası olmadan ifşa etmek
Siber taciz	Sürekli bir şekilde tehdit içeren tacizde bulunmak
İftira	Saygınlığını bozmak için birisi hakkında yalan veya söylenti yaymak

Sonuç olarak bilişim teknolojisinin gelişmesiyle gün geçtikçe siber şiddet artmakta ve çeşitlilik göstermektedir. Bu durum kişiler tarafından pek bilinmese de suç kapsamında değerlendirilmektedir. Siber şiddetin tıpkı diğer şiddet türleri gibi kişilerin ruh sağlığı üzerine olumsuz etkileri bulunmaktadır ve ruh sağlığını koruma kapsamında, önleyici tedbirler alınması gereken bir alandır.

Kaynaklar

1. Dincer M. K. & Yılmazkol, Ö. (2015). Televizyon: Çocuklara “Gerçek Hayat”ı Şiddetle Öğreten “Çağdaş Masal Anlatıcısı”. S. İ. Akçalı içinde, Çocuk ve Medya (4. b.s. 189-211). İstanbul: Nobel.
2. Bandura, A., Ross, D., & Ross, S. A. (1963). Imitation of film-mediated aggressive models. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 66(1), 3-11
3. Kahya Y. Medyanın Gençler Üzerinde sosyal Sapma ve Şiddet Bağlamında Etkileri SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi Aralık 2018 Sayı 45 SS:37-45

4. Dilber F Kitle iletişim Araçları ve Suç Olgusu KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 16 (Özel Sayı I): 60-66, 2014
5. Taiwo, R. (2015). Cyber Behavior Encyclopedia of Information Science and Technology, Third Edition (pp. 2972-2980): IGI Global.
6. Willard, N. E. (2007). Cyberbullying and cyberthreats: Responding to the challenge of online social aggression, threats, and distress: Research press.
7. O'Keeffe, G. S., & Clarke-Pearson, K. (2011). The impact of social media on children, adolescents, and families. *Pediatrics*, 127(4), 800-804.
8. Dehue, F. (2013). Cyberbullying research: New perspectives and alternative methodologies. Introduction to the special issue. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 23(1), 1-6.
9. Tokunaga, R. S. (2010). Following you home from school: A critical review and synthesis of research on cyberbullying victimization. *Computers in Human Behavior*, 26(3), 277-287. doi: 10.1016/j.chb.2009.11.014
10. Tamer, N., & Vatanartıran, S. (2014). Ergenlerin teknolojik zorbalık algıları. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 1(2), 1-20.
11. Hawker, D. S., & Boulton, M. J. (2000). Twenty years' research on peer victimization and psychosocial maladjustment: A meta-analytic review of cross-sectional studies. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 41(4), 441-455.
12. Vandebosch, H., & Van Cleemput, K. (2009). Cyberbullying among youngsters: Profiles of bullies and victims. *New media & society*, 11(8), 1349-1371.
13. Spenser, K., & Betts, L. R. (2018). Defining and Conceptualizing Cyberbullying *Encyclopedia of Information Science and Technology, Fourth Edition* (pp. 4168-4177): IGI Global.
14. Campfield, D. C. (2008). Cyber bullying and victimization: Psychosocial characteristics of bullies, victims, and bully/victims.
15. Healey, J. (2011). Dealing with bullying: Spinney Press.

16. Doane, A. N., Kelley, M. L., Chiang, E. S., & Padilla, M. A. (2013). Development of the cyberbullying experiences survey. *Emerging Adulthood, 1*(3), 207-218.
17. Duggan, M. (2017). Online harassment 2017.
18. Giancesini, G., & Brighi, A. (2015). Cyberbullying in the era of digital relationships: The unique role of resilience and emotion regulation on adolescents' adjustment. *Technology and youth: Growing Up in a digital world*, 1-46.
19. TÜİK. (Türkiye İstatistik Kurumu) Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması, 2016, from <https://goo.gl/S2nGb8> (Erişim Tarihi: 19.04.2019).
20. TÜİK. (Türkiye İstatistik Kurumu) Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması, 2017, from <https://goo.gl/sWVKn4> (Erişim Tarihi: 19.04.2019).
21. Statista. (2016). Daily internet usage in Turkey. <https://goo.gl/cWPFqW> (Erişim Tarihi: 19.04.2019).
22. Gibb, Z. G., & Devereux, P. G. (2014). Who does that anyway? Predictors and personality correlates of cyberbullying in college. *Computers in Human Behavior, 38*, 8-16.
23. Whittaker, E., & Kowalski, R. M. (2015). Cyberbullying via social media. *Journal of School Violence, 14*(1), 11-29.
24. Altundağ, Y. (2016). Lise öğrencilerinde sanal zorbalık ve problemli internet kullanımı ilişkisi. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying, 3*(1), 27-43.
25. Akbıyık, C., & Kestel, M. (2016). Siber zorbalığın öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal durumları üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12*(3), 844-859.
26. Serin, H. (2012). Ergenlerde siber zorbalık/siber mağduriyet yaşantıları ve bu davranışlara ilişkin öğretmen ve eğitim yöneticilerinin görüşleri. *Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.*
27. Ayas, T., & Horzum, M. B. (2012). İlköğretim öğrencilerinin sanal zorba ve mağdur olma durumu. *İlköğretim Online, 11*(2).
28. Şahin, M., Sarı, S., Özer, Ö., & Er, S. H. (2010). Lise öğrencilerinin siber zorba davranışlarda bulunma ve maruz kalma durumlarına

- ilişkin görüşleri. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 257-270.
29. Dilmaç, B., & Aydoğan, D. (2010). Parental attitudes as a predictor of cyber bullying among primary school children. *World Academy of Science, Engineering and Technology*, 67, 167-171.
 30. Erdur-Baker, Ö., & Kavşut, F. (2007). Akran Zorbalığının Yeni Yüzü: Siber Zorbalık. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*(27).
 31. Muslu, G. K., & Bolşık, B. (2009). Çocuk ve Gençlerde İnternet Kullanımı. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 8(5).
 32. Gentile, D., & Anderson, C. (2006). Video games. NJ Salkind Editör. *Encyclopedia of Human Development* içinde. 3. Baskı: Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
 33. Gentile, D. A. (2014). *Media Violence and Children: A Complete Guide for Parents and Professionals: A Complete Guide for Parents and Professionals: ABC-CLIO*.
 34. Tanrıku, T., Kınay, H., & Arıcak, O. T. (2013). Siber zorbalığa ilişkin duyarlılık ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 38-47.
 35. Şahinaslan, E., Kandemir, R., & Şahinaslan, Ö. (2009). Bilgi güvenliği farkındalık eğitimi örneği. *Akademik Bilişim*, 189-194.
 36. Gezgin, D. M., & Çuhadar, C. (2012). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğrencilerinin siber zorbalığa ilişkin duyarlılık düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 93-104.
 37. Arizona Attorney General's Office (2011). Internet safety. Available at <http://www.azag.gov/internet-safety>. Retrieved on January 15, 2014.
 38. Limber SP, Kowalski RM, Agatston PW (2008). *Cyber Bullying: A Prevention Curriculum for Grades 6-12*. Hazelden Publishing, Center City, MN.
 39. Wölfer R, Schultze-Krumbholz A, Zagorscak P, Jäkel A, Göbel K, Scheithauer H (2013). Prevention 2.0: targeting cyberbullying school. *Prevention Science*. E-pub.

40. Olweus D, Limber SP (2010). Bullying in school: evaluation and dissemination of the Olweus Bullying Prevention Program. *American Journal of Orthopsychiatry* 80: 124–134.
41. Yięit, M. F., & Seferoęlu, S. S. (2017). Siber Zorbalıkla İlişkili Faktörler ve Olası özüm Önerileri Üzerine Bir İnceleme. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 4(2), 13-49.
42. TBMM (Türkiye Büyük Millet Meclisi) <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html>(Erişim Tarihi: 22.07.2019).
43. Hekim H. , Bařbüyük O Siber Suçlar ve Türkiye'nin Siber Güvenlik Politikaları *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi* • 2013, 4 (2)